

Nr 72.

LANDSKAPSLAG

om allmänna handlingars offentlighet.

Föredragen för Republikens President den 30 juni 1977.

Utfärdad i Mariehamn den 19 juli 1977.

I enlighet med landstingets beslut¹⁾ stadgas:

1 kap.

Offentliga handlingar.

1 §.

Allmänna handlingar enligt denna landskapslag är handlingar som utfärdats eller upprättats av myndighet eller som ingivits eller insänts till myndighet.

Med handling förstås varje framställning i skrift eller bild samt upptagning som kan läsas eller avlyssnas med tekniskt hjälpmedel, ävensom upptagning för automatisk databehandling när myndigheten kan överföra upptagningen till läsbar form.

Med myndighet avses i denna lag landskaps myndigheter samt kommunala och övriga myndigheter till den del de handhar uppgifter inom landskapsförvaltningen och den kommunala självstyrelseförvaltningen jämte till sådan myndighet hörande person som handlar under tjänstemannaansvar. Vad om myndighet stadgas gäller även offentligträttsliga sammanträden, representantskap, utskott, kommittéer, kommissioner, delegationer och nämnder.

Utskott, kommittéer och andra organ, som ej tilldelats beslutanderätt i förvaltningsärenden, anses utgöra en del av den myndighet som tillsatt dem.

2 §.

Allmänna handlingar är offentliga enligt vad som stadgas i denna lag.

Om utgivande av handlingar från trycket stadgas särskilt.

3 §.

Beträffande den tidpunkt vid vilken allmänna handlingar blir offentliga gäller, såvida annat ej följer av 4 och 5 §§, att diarium, dagbok, register och annan officiell förteckning blir offentlig så snart den tagits i bruk, protokoll då det justerats, expedition då den underskrivits, annan hos myndighet tillkommen handling då den färdigställts samt till myndighet ingiven eller insänd handling så snart den registrerats som mottagen.

Tävlingsskrift, anbud eller annan dylik handling som skall avlämnas i slutet omslag, anses icke mottagen före den tidpunkt som har bestämts för öppnandet, även om den därförinnan har registrerats.

Utslag, som ges efter anslag, blir offentligt då det skall utges.

4 §.

Till polismyndighet eller annan myndighet inkomna handlingar rörande brott samt av polismyndighet eller annan myndighet vid brottsundersökning upprättade protokoll, rapporter och övriga handlingar är icke offentliga förrän ärendet förevarit vid dom-

¹⁾ Ls. framst. nr 7/1976—77.
Lu. bet. nr 18/1976—77.
Stu. bet. nr 34/1976—77.

stol eller nedlagts enligt beslut av polis- eller åklagarmyndighet eller annan myndighet.

Till myndighet inkomna anbudshandlingar och av myndighet upprättade handlingar rörande ingivna anbud är icke offentliga förrän avtal ingåtts eller myndigheten beslutat att ärendet skall läggas ner utan att nya eller kompletterande anbud inbegäres.

Handling som upprättats för myndighets gransknings- eller inspektionsverksamhet eller för anordnande av kunskapsprov eller annan personundersökning under myndighets inseeende, är icke offentlig förrän granskningen, inspektionen, prövningen eller undersökningen slutförts.

Handling som gäller utdelande utan särskild ansökan av pris, belöning eller annan utmärkelse eller tilldelande av titel, är icke offentlig förrän beslut i ärendet fattats.

5 §.

Inom myndighet uppgjort betänkande, utlåtande eller promemoria för ärendes beredning, samt förslag eller utkast till avgörande är icke offentliga förrän ärendet slutbehandlats hos myndigheten.

Handling som inkommit till myndighet såsom utredning, utlåtande eller förslag till förlikning i rättstvist, är icke offentlig förrän saken blivit slutligt avgjort.

6 §.

Enskild person har rätt att få del av allmän handling, som är offentlig.

Ur handling som enligt 3, 4 eller 5 § ännu icke är offentlig, får uppgift lämnas endast med vederbörande myndighets tillstånd. I fråga om betänkanden som avses i 5 § 1 mom., får tillstånd vägras endast om särskilda skäl föreligger.

Om lämnande av uppgift ur handling, som är under utarbetande i landskapsstyrelsen, stadgas i landskapslagen om landskapet Ålands centrala ämbetsverk (25/73).

7 §.

Myndighet skall på begäran tillhandahålla offentlig handling genom att utlämna den för läsning och avskrivning hos myndigheten eller genom att ge ut officiell kopia av eller utdrag ur handlingen. Annat material som avses i 1 § 2 mom. skall tillhandahållas för påseende eller avlyssning.

Handling, som endast delvis är offentlig, skall hållas tillgänglig till den del handlingen är offentlig.

Inom myndighet eller ämbetsverk bör finnas en eller flera tjänstemän med uppdrag att tillhandahålla handlingar.

2 kap.

Allmänna handlingar som bör hemlighållas.

8 §.

Handling skall hemlighållas såsom i denna lag stadgas, såframt icke annorlunda är stadgat.

9 §.

Handling skall hållas hemlig,

a) då hemlighållande påkallas av statens säkerhet eller dess förhållande till främmande makt, försvarets intresse eller förekommande eller beivrande av brott, i enlighet med vad därom närmare stadgas i rikslagstiftningen,

b) då handlingen är avsedd att nyttjas av fängvårdsmyndigheterna och innehåller uppgifter om fånge, i enlighet med vad därom närmare stadgas i rikslagstiftningen,

c) då handlingen eljest rör ärende som underliggör riksmyndighets förvaltningsbehörighet och den enligt i riket gällande bestämmelser bör hemlighållas,

d) då handlingen utgör förteckning, kortregister, journal, rapport eller annan utredning, som uppgjorts eller anskaffats på åtgärd av polismyndighet för att användas av densamma vid handhavandet av polisens vård-, undersöknings- och övervakningsuppgifter,

e) då handlingen hänför sig till själavården, hälso- och sjukvården, vårdväsendet, skolväsendet, beskattningen eller den offentliga kontrollverksamheten och innehåller sådana uppgifter om enskild persons privata förhållanden, att handlingens tillhandahållande kan utsätta berörda person eller hans anhöriga för skada, lidande eller obehag,

f) då handlingen innehåller uppgifter eller utredningar som myndighet i tjänsteutövning skaffat eller erhållit om enskild affärs- eller industrirörelse, om drivande av näring eller yrke eller om enskilds ekonomiska ställning, ifall handlingens tillhandahållande kan lända berörda företag eller person till men, eller

g) då handlingen gäller affärs- eller industrirörelse, som drivs av landskapet, kommun eller annat offentligträttsligt samfund, ifall handlingens tillhandahållande kan på det allmännas bekostnad gynna någon som driver likartad rörelse.

Handling som avses i 1 mom. e eller f punkten bör dock tillhandahållas den person eller det företag handlingen angår och får, om dessa samtycker därtill, tillhandahållas även annan. Likaså får handling som avses i g punkten tillhandahållas med tillstånd av vederbörande myndighet eller samfund. Om tillhandahållande i särskilda fall av handling som avses i 1 mom. e punkten, stadgas i 15 § 1 mom.

10 §.

Landskapsstyrelsen kan i enskilt fall förordna att handling, som är föremål för handläggning i landskapsstyrelsen eller hos landskapsstyrelsen underlydande myndighet, skall för viss tid helt eller delvis hemlighållas, om icke de som handlingen berör samtycker till att den blir offentlig. Sådant förordnande får dock icke ges i fråga om handlingar, vilkas offentlighet jämte undantagen därifrån är fullständigt reglerad genom lag eller förordning.

11 §.

Beträffande handling som enligt 8—10 §§ skall hållas hemlig, bör den myndighet till vilken handlingen inkommit eller hos vilken handlingen tillkommit, iakttaga följande:

a) om hemlighållandet bör särskild anteckning göras i myndighetens diarium eller protokoll eller annan registrering av eller sammanställning över det ärende till vilket handlingen hör,

b) handlingen bör förses med stämpel eller annan anteckning om att den skall hållas hemlig. Anteckningen bör innehålla uppgift om det stadgande på vilket hemlighållandet eller förordnandet därom grundats, anteckningens datum samt den tjänsteman som låtit verkställa anteckningen,

c) handlingen bör förvaras så, att den icke är tillgänglig för obehöriga,

d) handlingen eller kopia därav skall utges till domstol samt till statlig eller annan myndighet, då dessa på tjänstens eller offentlig sysslas vägnar har rätt att få del av handlingen. Enligt prövning kan handlingen

eller kopia därav utges till sådan myndighet även i andra fall, varvid för utgivandet kan ställas villkor och ges föreskrifter, som den utgivande myndigheten anser nödvändiga för att inte ändamålet med hemlighållandet skall äventyras.

12 §.

Då visst ärende skall hållas hemligt, gäller detta även handlingarna i ärendet.

Till den del handling är hemlig, får den, såvida annat icke är särskilt stadgat, ej tillhandahållas enligt 7 § eller uppgift på annat sätt lämnas om dess innehåll.

3 kap.

Enskild persons rätt till handling.

13 §.

Enskilt brev, som icke hör till handlingar i rättegång, får utan samtycke av brevskrivaren eller hans rättsinnehavare hållas tillgängligt endast enligt 15 §.

14 §.

Utan hinder av vad som stadgas eller förordnas om handlingens hemlighållande, skall enskild eller hans rättsinnehavare av myndighet återfå handling som den enskilde ingivit eller insänt till myndigheten. Handlingen bör återlämnas i original, såvida särskilda skäl ej påkallar att originalet blir kvar hos myndigheten, varvid handlingen i stället bör utges såsom officiell kopia.

På i 1 mom. angivet sätt bör enskild av myndighet erhålla utslag, beslut eller annat avgörande, i vilket han, antingen själv eller såsom laga företrädare för annan, har rätt att söka ändring, eller som eljest berör hans rätt såsom sökande, klagande eller annan part eller laga företrädare för sådan. Det samma gäller i sådant ärende även annan handling än avgörandet.

Likaså bör part eller laga företrädare för sådan erhålla till myndighet inkomna eller av myndighet upprättade handlingar som avses i 4 § 1 mom.

15 §.

Handlingar som avses i 9 § 1 mom. e punkten och 13 § får, sedan de överförts till allmänt arkiv, på skriftlig motiverad begäran tillhandahållas person som behöver

handlingarna. För tillhandahållandet kan ställas villkor och ges särskilda föreskrifter. Innan handling sålunda tillhandahålles, bör den person som begärt att få handlingen, avge förbindelse att iaktta villkoren och föreskrifterna för handlingens tillhandahållande och att icke heller i övrigt bruka handlingen så, att detta kan skada eller förnedra den som berörs av handlingen eller anhörig till denne.

Brev eller annan enskild handling som lämnats i förvar i allmänt arkiv, i bibliotek eller eljest hos myndighet, får icke tillhandahållas eller handlingens innehåll yppas i strid med villkor som föreskrivits i samband med överlämnandet.

4 kap.

Upphörande av handlingens sekretess.

16 §.

Hemlighållande av handling upphör då i lag stadgad eller av landskapsstyrelsen i enskilt fall förordnad tid för hemlighållandet gått till ända eller då landskapsstyrelsen återkallat eller upphävt tidigare förordnande om hemlighållande.

Av särskild orsak kan landskapsstyrelsen, såvida annat icke följer av 9 § 1 mom. a—c punkterna eller 15 § 2 mom., i enskilt fall tillåta, att innehållet i hemlig handling yppas, ifall yppandet inte äventyrar hemlighållandets ändamål. Bestämmelserna i 15 § 1 mom. om villkor, föreskrifter och förbindelse kan härvid tillämpas enligt landskapsstyrelsens prövning.

17 §.

Har icke annorlunda stadgats eller förordnats, blir hemlig handling offentlig enligt följande:

a) handling som avses i 9 § 1 mom. e punkten, 20 år efter den persons död som handlingen angår,

b) handling som avses i 13 §, 20 år efter brevskrivarens död, såvida annat icke följer av 15 § 2 mom.,

c) annan handling 20 år från den dag handlingen är daterad eller, om datering saknas, den dag handlingen i färdigt skick första gången handlades av myndighet.

Utreds inte beträffande handlingar som avses i a eller b punkten, dagen för veder-

börande persons eller brevskrivares död, blir handlingarna offentliga 50 år efter den dag de daterats eller inkommit till myndighet.

18 §.

Landskapsstyrelsen kan, om särskilda skäl föreligger, i enskilt fall förlänga tid för hemlighållande enligt 17 § med sammanlagt högst 50 år.

5 kap.

Särskilda stadganden.

19 §.

Om handläggning inför stängda dörrar i landstinget eller vid sammanträde som företräder offentligt samfund eller i fullmäktige, så ock om rättegångs- och domstolshandlingars offentlighet, gäller vad därom är särskilt stadgat.

20 §.

Om allmänna handlingars förvaring, överlämnande till offentligt arkiv samt utgallring stadgas särskilt.

21 §.

Vägrar vederbörande tjänsteman tillhandahålla handling enligt denna lag, äger sökande därom utverka myndighetens avgörande. Över sådant avgörande samt över myndighets vägran att lämna uppgift ur betänkan- de enligt 6 § 2 mom. har sökanden rätt att anföra besvär i den ordning, som i allmänhet gäller för ändringssökande i myndighetens beslut. Finns ej sådant förfarande för ändringssökande fastställt, skall besvären anföras hos länsstyrelsen. Avgörande av besvär kan överklagas i vanlig ordning för ändringssökande.

22 §.

För överträdelse av vad i 6, 7 och 12 §§ stadgas om handlingars offentlighet eller hemlighållande samt för brytande av förbindelse som avses i 15 eller 16 §, döms den skyldige för hemlighållande eller för underlåtenhet att iaktta handlingssekretess till böter, såvida gärningen icke skall bestraffas såsom brott i tjänsten. Gäller överträdelsen ärende, som underliggör riksmyndighets för-

valtningsbehörighet, beivras den såsom i rikslagstiftningen är stadgat.

Angående tryckfrihetsbrott gäller vad där- om särskilt är stadgat.

23 §.

Denna landskapslag träder i kraft den 1 september 1977.

Mariehamn den 30 mars 1977.

Har tidigare bestämmelser om allmänna handlingars offentlighet och hemlighållande samt om tystnadsplikt beträffande sådan handlingar innehåll givits i annan ordning än genom lag, upphör de att gälla, såvida annat icke följer av bestämmelserna i denna landskapslag.

På landstingets vägnar:

FOLKE WOIVALIN
talman

Nils Dahlman
vicetalman

Viktor Arvidsson
vicetalman

Nytryck den 17 juli 2002.
Nytryck den 29 januari 1985.
Nr 72, utgiven från tryckeriet den 19 augusti 1977.
Mariehamn 1977 – Ålands Tidnings-Tryckeri Ab